

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

2 martie 2021 *

„Recurs – Ajutoare de stat – Intervenția unui consorțiu de drept privat între bănci în favoarea unuia dintre membrii săi – Autorizare a intervenției de către banca centrală a statului membru – Noțiunea de «ajutor de stat» – Imputabilitate în sarcina statului – Resurse ale statului – Indicii care permit să se concluzioneze în sensul imputabilității unei măsuri – Denaturare a elementelor de drept și de fapt – Decizie prin care ajutorul este declarat incompatibil cu piața internă”

În cauza C-425/19 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 29 mai 2019,

Comisia Europeană, reprezentată de P. Stancanelli, L. Flynn, A. Bouchagiar și de D. Recchia, în calitate de agenți,

recurentă,

celelalte părți din procedură fiind:

Republica Italiană, reprezentată de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de P. Gentili și S. Fiorentino, avvocati dello Stato,

Banca Popolare di Bari SCpA, fostă Tercas-Cassa di risparmio della provincia di Teramo SpA (Banca Tercas SpA), cu sediul în Teramo (Italia), reprezentată inițial de A. Santa Maria, M. Crisostomo, E. Gambaro și F. Mazzocchi, avvocati, ulterior de A. Santa Maria, M. Crisostomo și E. Gambaro, avvocati,

Fondo interbancario di tutela dei depositi, cu sediul în Roma (Italia), reprezentat de M. Siragusa, G. Scassellati Sforzolini, G. Faella și A. Comino, avvocati,

reclamante în primă instanță,

Banca d'Italia, cu sediul în Roma, reprezentată de M. Perassi, M. Todino, L. Sciotto și O. Capolino, avvocati,

intervenientă în primă instanță,

* Limba de procedură: italiana.

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, doamna R. Silva de Lapuerta (raportoare), vicepreședintă, domnii J.-C. Bonichot și A. Arabadjiev, doamna A. Prechal, domnii M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Kumin și N. Wahl, președinți de cameră, domnii E. Juhász, S. Rodin și F. Biltgen, doamna K. Jürimäe și domnii C. Lycourgos și N. Jääskinen, judecători,

avocat general: domnul E. Tanchev,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 29 octombrie 2020,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Prin recursul formulat, Comisia Europeană solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 19 martie 2019, Italia și alții/Comisia (T-98/16, T-196/16 și T-198/16, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2019:167), prin care acesta a anulat Decizia (UE) 2016/1208 a Comisiei din 23 decembrie 2015 privind ajutorul de stat SA.39451 (2015/C) (ex 2015/NN) pus în aplicare de Italia în favoarea băncii Tercas (JO 2016, L 203, p. 1, denumită în continuare „decizia în litigiu”).

Cadrul juridic

- 2 Decreto legislativo n. 385, e successive modifiche e integrazioni – Testo unico delle leggi in materia bancaria e creditizia (Decretul legislativ nr. 385 cu modificările și adăugirile ulterioare – text unic al legislației în materie bancară și de credit) din 1 septembrie 1993 (GURI nr. 230, din 30 septembrie 1993 și supliment ordinar la GURI nr. 92), în versiunea sa aplicabilă situației de fapt în cauză (denumit în continuare „TUB”), încredințează Banca d’Italia (Banca Italiei), rolul de autoritate de supraveghere a sectorului bancar și îi conferă drept obiective să asigure gestionarea corectă și prudentă a instituțiilor supravegheate, stabilitatea globală, eficiența și competitivitatea sistemului financiar, precum și respectarea dispozițiilor în materie de credit.
- 3 Potrivit articolului 96 alineatul 1 din TUB, băncile italiene aderă la unul dintre sistemele de garantare a depozitelor instituite și recunoscute în Italia. Băncile cooperative de credit aderă la sistemul de garantare a depozitelor constituit în domeniul lor.
- 4 Potrivit articolului 96 bis alineatul 1 din TUB, sistemele de garantare a depozitelor efectuează rambursările în caz de lichidare administrativă forțată a băncilor autorizate în Italia, aceste sisteme putând totuși să prevadă alte cazuri și forme de intervenție. Conform articolului 96 ter alineatul 1 litera d) din TUB, Banca Italiei autorizează, printre altele, intervențiile sistemelor de garantare a depozitelor „ținând seama de protecția deponenților și de stabilitatea sistemului bancar”.

Istoricul cauzei

- 5 Istoricul litigiului este descris la punctele 3-32 din hotărârea atacată și, în scopul prezentei hotărâri, poate fi rezumat după cum urmează.

Entitățile implicate

- 6 Tercas-Cassa di risparmio della provincia di Teramo SpA (Banca Tercas SpA) (denumită în continuare „Tercas”) este o bancă cu capital privat ale cărei activități se desfășoară în principal în regiunea Abruzzo (Italia). Banca Popolare di Bari SCpA (denumită în continuare „BPB”) este societatea holding a unui grup bancar cu capital privat ale cărui activități se desfășoară în principal în sudul Italiei.
- 7 Fondo interbancario di tutela dei depositi (denumit în continuare „FITD”) este un consorțiu de drept privat între bănci care a fost constituit pe o bază voluntară în anul 1987. Acest consorțiu, de natură mutualistă, a fost instituit pentru a urmări interesele comune ale membrilor săi.
- 8 Conform articolului 1 din statutul său, FITD are drept scop să garanteze deponenții membrilor săi. În anul 1996, în urma transpunerii în ordinea juridică italiană a Directivei 94/19/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 1994 privind sistemele de garantare a depozitelor (JO 1994, L 135, p. 5, Ediție specială, 06/vol. 2, p. 163), FITD a fost recunoscut de Banca Italiei drept unul dintre sistemele de garantare a depozitelor autorizat să opereze în Italia și singurul la care puteau să adere băncile care nu erau cooperative.
- 9 În temeiul articolului 27 din statutul său, în caz de lichidare administrativă forțată a unuia dintre membrii săi, FITD intervine prin rambursarea depozitelor deponenților efectuate la acesta în limita a 100 000 de euro per deponent (denumită în continuare „intervenția obligatorie”).
- 10 FITD dispune de asemenea de posibilitatea de a interveni în favoarea membrilor săi pe bază voluntară în următoarele două situații (denumite în continuare „intervenții voluntare”). Pe de o parte, conform articolului 28 din statutul său, în loc să procedeze la rambursarea prevăzută în temeiul garantării depozitelor, FITD poate să intervină în operațiuni de cesiune de active și de pasive în privința unuia dintre membrii săi plasați sub regimul de lichidare administrativă forțată. Pe de altă parte, în temeiul articolului 29 alineatul 1 din statutul său, FITD poate interveni prin finanțări, prin garanții, prin achiziționare de participații sau prin alte forme tehnice pentru sprijinirea unuia dintre membrii săi plasați sub regimul de administrare extraordinară în cazul în care există perspective de redresare și în care se poate preconiza o sarcină mai puțin împovărătoare în raport cu cea care decurge din intervenția FITD în ipoteza unei lichidări administrative forțate a acestui membru.
- 11 Banca Italiei este o autoritate publică ce exercită funcțiile de bancă centrală a Republicii Italiene. Ea este dotată cu personalitate juridică autonomă și distinctă de cea a statului italian. În calitate de membru al Sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC), Banca Italiei trebuie, în temeiul articolului 127 alineatul (5) TFUE, să contribuie la buna desfășurare a politicilor promovate de autoritățile competente în ceea ce privește supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și stabilitatea sistemului financiar.
- 12 Pentru a îndeplini obiectivele care îi sunt stabilite de TUB, în special în ceea ce privește gestionarea corectă și prudentă a instituțiilor supravegheate, Banca Italiei dispune de o competență de reglementare, de competențe de control și de inspecție, precum și de numeroase competențe de autorizare. Aceste competențe îi permit Băncii Italiei să intervină în toate evenimentele marcante ale existenței unei bănci, cu respectarea autonomiei sale comerciale și cu unicul scop de a verifica dacă gestionarea sa este corectă și prudentă.
- 13 În temeiul prerogativelor sale, Banca Italiei a aprobat printre altele statutul FITD, asistă în calitate de observator fără drept de vot la reuniunile acestuia și, în conformitate cu articolul 96 ter alineatul 1 litera d) din TUB, aprobă intervențiile FITD în favoarea membrilor săi.

Contextul și intervenția FITD în favoarea Tercas

- 14 Prin decizia din 30 aprilie 2012, la propunerea Băncii Italiei, care a identificat nereguli în cadrul Tercas, Ministero dell'Economia e delle Finanze (Ministerul Economiei și Finanțelor, Italia) a plasat-o pe aceasta din urmă în regim de administrare extraordinară. Banca Italiei a numit apoi un comisar extraordinar însărcinat cu gestionarea Tercas în perioada de administrare extraordinară.
- 15 În luna octombrie 2013, după ce a evaluat diferite opțiuni susceptibile să pună capăt dificultăților Tercas, comisarul extraordinar a inițiat negocieri cu BPB, care își exprimase interesul de a subscrie la o majorare a capitalului Tercas cu condiția să se efectueze un audit prealabil al acestei bănci și ca FITD să acopere integral deficitul său patrimonial.
- 16 La 28 octombrie 2013, în urma unei cereri din partea comisarului extraordinar al Tercas, efectuată în temeiul articolului 29 din statutul FITD, comitetul executiv al acestui consorțiu a decis să intervină în favoarea Tercas cu o sumă de maximum 280 de milioane de euro. Această decizie a fost ratificată de consiliul FITD la 29 octombrie 2013. La 4 noiembrie 2013, în conformitate cu articolul 96 ter alineatul 1 litera d) din TUB, Banca Italiei a aprobat această intervenție de sprijin.
- 17 La 18 martie 2014, FITD a decis să suspende intervenția avută în vedere, ținând seama de incertitudinile cu privire la situația economică și patrimonială a Tercas, precum și de tratamentul fiscal al acestei intervenții. Astfel, în urma auditului solicitat de BPB cu privire la activele Tercas a luat naștere un dezacord între experții FITD și cei ai BPB. Acest dezacord a fost soluționat ulterior în urma unei proceduri de arbitraj.
- 18 Având în vedere concluziile prezentate de o societate de audit și de consultanță într-un raport din 26 mai 2014 și ținând seama de costul intervenției comparat cu costul unei indemnizații în temeiul intervenției obligatorii, comitetul executiv și consiliul de administrație ale FITD au decis la 30 mai 2014 să intervină în favoarea Tercas.
- 19 La 7 iulie 2014, Banca Italiei a autorizat această intervenție a FITD în favoarea Tercas. Respectiva intervenție prevedea trei măsuri, și anume, în primul rând, o contribuție de 265 de milioane de euro destinată să acopere capitalul propriu negativ al Tercas, în al doilea rând, o garanție de 35 de milioane de euro menită să acopere riscul de credit asociat anumitor expuneri ale Tercas și, în al treilea rând, o garanție de 30 de milioane de euro pentru a acoperi costurile care rezultă din tratamentul fiscal al primei măsuri (denumite în continuare „măsurile în litigiu”).
- 20 Cu ocazia unei adunări generale a acționarilor Tercas, convocată la 27 iulie 2014 de comisarul extraordinar în acord cu Banca Italiei, s-a decis, pe de o parte, să se acopere parțial pierderile, printre altele prin reducerea fondurilor proprii la zero și prin anularea tuturor acțiunilor ordinare aflate în circulație, și, pe de altă parte, să se majoreze capitalul la 230 milioane de euro prin emiterea de noi acțiuni ordinare propuse BPB. Această majorare de capital a fost efectuată în aceeași zi.
- 21 La 1 octombrie 2014, regimul de administrare extraordinară al Tercas a fost ridicat și BPB a desemnat noile organe ale acestei bănci.

Procedura administrativă și decizia în litigiu

- 22 La 8 august și la 10 octombrie 2014, Comisia a solicitat autorităților italiene informații cu privire la intervenția FITD în favoarea Tercas. Acestea au răspuns la cererile de informații menționate la 16 septembrie și la 14 noiembrie 2014.

- 23 Printr-o scrisoare din 27 februarie 2015, Comisia a informat Republica Italiană cu privire la decizia sa de a iniția procedura prevăzută la articolul 108 alineatul (2) din TFUE pentru măsurile în litigiu. La 24 aprilie 2015, Comisia a publicat decizia de deschidere a procedurii în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.
- 24 La 23 decembrie 2015, Comisia a adoptat decizia în litigiu, prin care a constatat că măsurile în litigiu, autorizate cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) TFUE, constituiau ajutoare incompatibile și ilegale acordate de Republica Italiană societății Tercas și a dispus recuperarea ajutoarelor menționate.

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

- 25 Republica Italiană (T-98/16), BPB (T-196/16), precum și FITD, susținut de Banca Italiei (T-198/16), au introdus fiecare o acțiune împotriva deciziei în litigiu.
- 26 În primul rând, la punctele 68, 69 și 89-91 din hotărârea atacată, Tribunalul a constatat în esență că, pentru a concluziona în sensul imputabilității în sarcina statului a unei măsuri de ajutor, Comisia este cu atât mai mult obligată să prezinte indicii suficiente pentru a demonstra că această măsură a fost adoptată sub influența sau sub controlul efectiv al autorităților publice atunci când în discuție este o măsură adoptată de o entitate privată decât atunci când măsura este luată de o întreprindere publică. Tribunalul a arătat, în acest context, că, spre deosebire de o situație în care o măsură luată de o întreprindere publică este imputată statului, Comisia nu se poate limita, în cazul unei măsuri luate de o entitate privată, să stabilească faptul că lipsa influenței și a controlului efectiv al autorităților publice asupra acestei entități private ar fi improbabilă.
- 27 În al doilea rând, după ce a analizat, la punctele 114-131 din hotărârea atacată, elementele reținute de Comisie pentru a considera că măsurile în litigiu puteau fi imputate statului italian, Tribunalul a concluzionat la punctul 132 din aceasta că Comisia nu a dovedit corespunzător cerințelor legale implicarea autorităților publice italiene în adoptarea acestor măsuri și, în consecință, nici imputabilitatea lor în sarcina statului în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE.
- 28 În al treilea rând, în ceea ce privește noțiunea de intervenție „prin intermediul resurselor de stat”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, Tribunalul a statuat la punctul 161 din hotărârea atacată, după ce a analizat, la punctele 139-160, indiciile prezentate în această privință în decizia în litigiu, că Comisia nu a stabilit corespunzător cerințelor legale că resursele în cauză erau controlate de autoritățile publice italiene și că erau, așadar, la dispoziția acestor autorități. În consecință, potrivit Tribunalului, Comisia nu era în măsură să concluzioneze că, deși intervenția FITD în favoarea Tercas a fost efectuată în conformitate cu statutul acestui consorțiu și în interesul membrilor săi, prin utilizarea de fonduri private, autoritățile menționate ar fi de fapt cele care, prin exercitarea unei influențe dominante asupra FITD, ar fi decis să orienteze utilizarea resurselor respective pentru a finanța o astfel de intervenție.
- 29 Întrucât nu a fost îndeplinită prima dintre condițiile impuse pentru ca un ajutor să fie calificat drept „ajutor de stat” în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, și anume ca acest ajutor să fie acordat de stat sau prin intermediul resurselor de stat, Tribunalul a anulat decizia în litigiu.

Procedura în fața Curții și concluziile părților în recurs

- 30 Comisia solicită Curții:
- anularea hotărârii atacate;

- respingerea acțiunilor introduse în primă instanță în măsura în care prin acestea se contestă faptul că decizia în litigiu demonstrează că sunt îndeplinite condițiile privind imputabilitatea în sarcina statului a măsurilor în litigiu și privind finanțarea lor prin intermediul resurselor de stat;
- trimiterea cauzei Tribunalului pentru examinarea celorlalte motive ale acțiunii în primă instanță și
- soluționarea odată cu fondul a cererii privind cheltuielile de judecată aferente procedurii în primă instanță și celei de recurs.

31 Banca Italiei, FITD, BPB, precum și Republica Italiană solicită Curții:

- respingerea recursului și
- obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

32 Prin înscrisul depus la grefa Curții la 30 iulie 2019, Fondazione Cassa di Risparmio di Pesaro, Montani Antaldi Srl, Fondazione Cassa di Risparmio di Fano, Fondazione Cassa di Risparmio di Jesi, precum și Fondazione Cassa di Risparmio della Provincia di Macerata au formulat o cerere de intervenție în prezenta cauză în susținerea concluziilor formulate de Republica Italiană, BPB, FITD și Banca Italiei.

33 Prin Ordonanța președintelui Curții din 13 noiembrie 2019, Comisia/Italia și Fondo interbancario di tutela dei depositi (C-425/19 P, nepublicată, EU:C:2019:980), cererea de intervenție a fost respinsă.

34 Republica Italiană a solicitat Curții, în temeiul articolului 16 al treilea paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, ca aceasta să se întrunească în Marea Cameră.

Cu privire la recurs

35 În susținerea recursului, Comisia invocă două motive.

Cu privire la primul motiv

Argumentația părților

36 Primul motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 107 alineatul (1) TFUE, este divizat în două aspecte.

37 Prin intermediul primului aspect, Comisia arată că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că, pentru a stabili dacă cerințele referitoare la imputabilitatea unui ajutor în sarcina statului și la acordarea acestuia prin intermediul resurselor de stat erau îndeplinite în speță, i-a impus o sarcină a probei mai împovărătoare decât cea impusă de jurisprudența Curții.

38 În primul rând, Comisia amintește că, în temeiul acestei jurisprudențe, atunci când intenționează să stabilească faptul că măsurile adoptate de o entitate distinctă de stat sunt imputabile autorităților publice, îi revine sarcina de a furniza, prin intermediul unui ansamblu de indicii care rezultă din speță, proba implicării sau a influenței autorităților respective în adoptarea măsurii în cauză, demonstrând probabilitatea implicării autorităților publice sau cel puțin caracterul improbabil al unei neimplicări a acestora. În schimb, Comisia nu ar fi ținută să demonstreze existența unei incitări concrete sau a unor instrucțiuni obligatorii date de autoritățile menționate entității care a acordat în mod concret ajutorul. Nu ar fi necesar nici ca ea să demonstreze incidența efectivă a acestei implicări asupra comportamentului entității, nici să dovedească faptul că comportamentul acesteia din urmă ar fi fost diferit dacă ar fi acționat în mod autonom. În această privință, în special, Comisia precizează că nu este obligată să demonstreze că imputabilitatea în sarcina statului a unei măsuri presupune ca

interesul public să fie diferit de cel al entității respective. În sfârșit, standardul de probă impus de jurisprudența Curții nu ar varia în funcție de proprietatea, publică sau privată, a entității care acordă ajutorul.

- 39 Or, potrivit Comisiei, la punctele 69 și 89-91 din hotărârea atacată, Tribunalul a încălcat jurisprudența menționată impunându-i să îndeplinească un standard de probă mai riguros decât cel prevăzut de aceasta pentru a demonstra imputabilitatea în sarcina autorităților publice a unei măsuri de ajutor și pentru a dovedi că a fost realizată o intervenție prin intermediul resurselor de stat, pentru simplul motiv că în speță măsura de ajutor a fost acordată de o entitate privată.
- 40 Rezultă de aici, potrivit Comisiei, că Tribunalul a evaluat în mod eronat, la punctele 114, 116, 117 și 127 din hotărârea atacată, indiciile pe care le furnizase în această privință în decizia în litigiu. În special, Tribunalul ar fi considerat în mod eronat că Comisia trebuia să facă dovada, în mod pozitiv, că măsurile în litigiu fuseseră adoptate sub influența dominantă a autorităților publice, precum și că această instituție avea obligația de a dovedi că autoritățile menționate erau implicate în toate etapele adoptării respectivelor măsuri, dând instrucțiuni obligatorii, și că implicarea autorităților publice avusese incidență asupra conținutului măsurilor respective.
- 41 Pe de altă parte, Comisia arată că este illogic să i se impună o sarcină a probei mai împovărătoare în ipoteza în care entitatea care a adoptat măsurile este o entitate privată, din moment ce, într-o asemenea situație, ea nu poate dispune, prin definiție, decât de un număr redus de indicii pentru a demonstra implicarea autorităților publice. În special, în lipsa unor legături de natură organică, această implicare ar trebui analizată pe baza unor indicii mai puțin vizibile.
- 42 În al doilea rând, Comisia arată, cu titlu subsidiar, că FITD este o entitate căreia Republica Italiană i-a încredințat responsabilități specifice în temeiul Directivei 94/19. În consecință, având în vedere jurisprudența Curții în materie de efect direct al directivelor netranspuse sau transpuse în mod incorect, în special Hotărârea din 10 octombrie 2017, Farrell (C-413/15, EU:C:2017:745), ar fi posibil ca acest consorțiu să fie considerat drept o emanație a statului italian. Pentru acest motiv, chiar dacă Tribunalul nu ar fi săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat că este necesar un nivel de probă mai riguros în cazul în care entitatea care a acordat măsurile de ajutor este o entitate privată, acesta ar fi viciat totuși hotărârea atacată printr-o eroare de drept prin aplicarea în privința FITD a distincției dintre entitățile private și entitățile publice în ceea ce privește cerințele referitoare la imputabilitatea unui ajutor în sarcina statului și acordarea acestuia prin intermediul resurselor de stat.
- 43 În al treilea rând, Comisia amintește că, în temeiul articolului 11 alineatul (3) din Directiva 2014/49/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 aprilie 2014 privind schemele de garantare a depozitelor (JO 2014, L 173, p. 149), schemele de garantare a depozitelor pot adopta, în vederea evitării falimentului unei instituții de credit, alte „măsuri alternative” decât rezoluția. Utilizarea unui asemenea instrument este însă condiționată de faptul că nu a fost luată nicio măsură de rezoluție în legătură cu instituția de credit în cauză. Or, potrivit articolului 32 alineatul (4) litera (d) din Directiva 2014/59/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 de instituire a unui cadru pentru redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții și de modificare a Directivei 82/891/CEE a Consiliului și a Directivelor 2001/24/CE, 2002/47/CE, 2004/25/CE, 2005/56/CE, 2007/36/CE, 2011/35/UE, 2012/30/UE și 2013/36/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, precum și a Regulamentelor (UE) nr. 1093/2010 și (UE) nr. 648/2012 ale Parlamentului European și ale Consiliului (JO 2014, L 173, p. 190), o măsură de rezoluție nu poate fi luată decât dacă este necesar „un sprijin financiar public extraordinar”, acesta fiind definit la articolul 2 alineatul (1) punctul 28 din aceeași directivă ca fiind „ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) [TFUE]”.
- 44 Astfel, întrucât, ca urmare a standardului de probă mai riguros aplicat de Tribunal, ar fi practic imposibil pentru Comisie să dovedească implicarea unor resurse de stat și imputabilitatea în sarcina statului a măsurilor adoptate de sistemele de garantare a depozitelor atunci când sunt compuse din

bănci private, aceste sisteme ar putea adopta în mod constant alte „măsuri alternative” decât rezoluția, în sensul articolului 11 alineatul (3) din Directiva 2014/49, fără a trebui să declanșeze procedura de rezoluție prevăzută la articolul 32 din Directiva 2014/59. În consecință, hotărârea atacată ar permite statelor membre și băncilor să eludeze sau, în orice caz, să slăbească efectele legislației în materie de uniune bancară.

- 45 Prin intermediul celui de al doilea aspect al primului motiv, Comisia arată că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a omis să efectueze o analiză globală a indiciilor privind probele prezentate de această instituție pentru a demonstra că erau îndeplinite în speță condițiile referitoare la imputabilitate și la resursele de stat.
- 46 Procedând astfel, Tribunalul s-ar fi îndepărtat de jurisprudența Curții potrivit căreia valoarea probatorie a indiciilor trebuie apreciată prin examinarea lor în ansamblu, chiar dacă acestea din urmă, considerate individual și în afara contextului lor, nu sunt în mod necesar decisive.
- 47 Adoptarea unei asemenea abordări eronate, în primul rând, la punctele 96-99 din hotărârea atacată, ar fi determinat Tribunalul să enunțe că intervențiile FITD au drept scop să urmărească interesele private ale membrilor săi, fără a furniza motivele care ar putea justifica o asemenea afirmație. În al doilea rând, la punctele 100-106 din hotărârea atacată, Tribunalul nu ar fi respectat natura mandatului public atribuit FITD de legislația italiană, statuând că acesta s-ar limita la intervențiile obligatorii, și anume la rambursarea deponenților. Or, potrivit Comisiei, intervențiile voluntare sunt strâns legate de intervențiile obligatorii, în măsura în care primele nu pot fi realizate decât dacă reprezintă o sarcină mai puțin oneroasă în raport cu o eventuală intervenție obligatorie. În al treilea rând, la punctele 115, 116 și 126 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi înlăturat în mod eronat unul dintre indiciile prezentate de Comisie în ceea ce privește implicarea Băncii Italiei în acordarea măsurilor în litigiu, deși aceste indicii, considerate împreună, ar fi permis să se impute măsurile în litigiu statului italian.
- 48 Republica Italiană, BPB, FITD și Banca Italiei solicită, cu titlu principal, să se declare inadmisibilitatea primului motiv. În această privință, ele apreciază că, sub pretextul invocării unei erori de drept săvârșite de Tribunal, Comisia urmărește să obțină din partea Curții o nouă apreciere a faptelor și a probelor în raport cu cea efectuată în hotărârea atacată, în special în ceea ce privește imputabilitatea măsurilor în litigiu în sarcina statului și natura mandatului atribuit FITD.
- 49 Republica Italiană invocă în plus inadmisibilitatea argumentului Comisiei potrivit căruia Tribunalul ar fi trebuit să analizeze probele ținând seama de contextul negocierilor care au avut loc între FITD, BPB și comisarul extraordinar, în măsura în care recursul nu contestă punctele 125-132 din hotărârea atacată, la care Tribunalul a examinat acest aspect.
- 50 În subsidiar, Republica Italiană, BPB, FITD și Banca Italiei consideră că primul motiv nu este fondat.
- 51 Comisia respinge argumentele referitoare la pretinsa inadmisibilitate a primului motiv, arătând că prin intermediul acestui motiv ridică problema criteriului juridic pe care s-a întemeiat Tribunalul în cadrul examinării elementelor de probă prezentate pentru a demonstra influența exercitată de autoritățile italiene asupra deciziilor FITD.

Aprecierea Curții

– Cu privire la admisibilitate

- 52 Reiese din articolul 256 alineatul (1) TFUE și din articolul 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene că recursul se limitează la chestiuni de drept și că Tribunalul este, așadar, singurul competent să constate și să aprecieze faptele pertinente, precum și elementele de probă. Aprecierea faptelor și a elementelor de probă nu constituie, cu excepția cazului denaturării acestora, o

chestiune de drept supusă ca atare controlului Curții în cadrul unui recurs. O astfel de denaturare trebuie să reiasă în mod evident din înscrisurile din dosar, fără a fi necesară o nouă apreciere a faptelor și a probelor (Hotărârea din 10 iulie 2019, VG/Comisia, C-19/18 P, EU:C:2019:578, punctul 47 și jurisprudența citată).

- 53 În schimb, atunci când Tribunalul a constatat sau a apreciat faptele, Curtea este competentă să își exercite controlul, în cazul în care Tribunalul a calificat natura lor juridică și a dedus din acestea consecințe în drept (Hotărârea din 22 noiembrie 2012, E.ON Energie/Comisia, C-89/11 P, EU:C:2012:738, punctul 65 și jurisprudența citată). Competența de control a Curții se extinde în special la problema dacă normele în materia sarcinii și a administrării probelor au fost respectate, precum și la problema dacă Tribunalul a aplicat criterii juridice corecte cu ocazia aprecierii faptelor și a elementelor de probă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 ianuarie 2017, Toshiba/Comisia, C-623/15 P, nepublicată, EU:C:2017:21, punctul 39 și jurisprudența citată).
- 54 În speță, în primul rând, este necesar să se constate că prin argumentația sa din cadrul primului motiv de recurs Comisia nu critică aprecierea de fapt efectuată de Tribunal cu privire la valoarea probatorie a indiciilor pe care aceasta i le-a prezentat, ci aplicarea normelor în materie de sarcină și de administrare a probelor realizată de Tribunal în scopul aprecierii acestor indicii, precum și al calificării măsurilor în litigiu.
- 55 În al doilea rând, în ceea ce privește excepția de inadmisibilitate menționată la punctul 49 din prezenta hotărâre, trebuie amintit că din articolul 256 alineatul (1) al doilea paragraf TFUE, din articolul 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și din articolul 168 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul de procedură al Curții rezultă că un recurs trebuie să indice cu precizie elementele criticate din hotărârea a cărei anulare se solicită, precum și argumentele juridice care susțin în mod concret această cerere, sub sancțiunea inadmisibilității recursului sau a motivului în cauză (Hotărârea din 10 iulie 2014, Telefónica și Telefónica de España/Comisia, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punctul 29, precum și jurisprudența citată). Or, în speță este suficient să se arate că, în recursul formulat, Comisia a precizat că ea contestă în special punctul 126 din hotărârea atacată.
- 56 În aceste condiții, primul motiv de recurs este admisibil.

– *Cu privire la fond*

- 57 În ceea ce privește primul aspect al primului motiv, trebuie amintit de la bun început că pentru calificarea ca „ajutor de stat” în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE este necesară îndeplinirea a patru condiții, și anume să existe o intervenție a statului sau prin intermediul resurselor de stat, această intervenție să fie susceptibilă să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre, să acorde un avantaj selectiv beneficiarului și să denatureze sau să amenințe să denatureze concurența (Hotărârea din 15 mai 2019, Achema și alții, C-706/17, EU:C:2019:407, punctul 46, precum și jurisprudența citată).
- 58 Referitor la existența unei intervenții a statului sau prin intermediul resurselor de stat, singura condiție în discuție în prezenta cauză, trebuie amintit că, pentru ca avantajele să poată fi calificate drept „ajutoare” în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, acestea trebuie, pe de o parte, să fie acordate direct sau indirect prin intermediul resurselor de stat și, pe de altă parte, să fie imputabile statului (a se vedea Hotărârea din 15 mai 2019, Achema și alții, C-706/17, EU:C:2019:407, punctul 47, precum și jurisprudența citată).
- 59 În ceea ce privește mai exact imputabilitatea unei măsuri în sarcina statului, Curtea a statuat că aceasta nu poate fi dedusă din simpla împrejurare că măsura respectivă a fost luată de o întreprindere publică. Astfel, chiar dacă statul este în măsură să controleze o întreprindere publică și să exercite o influență dominantă asupra operațiunilor acesteia, exercitarea efectivă a controlului respectiv într-un caz

concret nu poate fi prezumată în mod automat. Este de asemenea necesar să se analizeze dacă trebuie să se considere că autoritățile publice au fost implicate, într-un mod sau în altul, în adoptarea măsurii în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 mai 2002, Franța/Comisia, C-482/99, EU:C:2002:294, punctele 50-52, Hotărârea din 23 noiembrie 2017, SACE și Sace BT/Comisia, C-472/15 P, nepublicată, EU:C:2017:885, punctul 34, precum și Hotărârea din 10 decembrie 2020, Comune di Milano/Comisia, C-160/19 P, EU:C:2020:1012, punctul 46).

- 60 Astfel, imputabilitatea în sarcina statului a unei măsuri de ajutor luate de o întreprindere publică poate fi dedusă dintr-un ansamblu de indicii care rezultă din împrejurările cauzei și din contextul în care a intervenit această măsură. În această privință, nu se poate pretinde să se demonstreze, pe baza unor instrucțiuni precise, că autoritățile publice au incitat în mod concret întreprinderea publică să adopte măsura de ajutor în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 mai 2002, Franța/Comisia, C-482/99, EU:C:2002:294, punctele 53-55, Hotărârea din 23 noiembrie 2017, SACE și Sace BT/Comisia, C-472/15 P, nepublicată, EU:C:2017:885, punctul 35, precum și Hotărârea din 10 decembrie 2020, Comune di Milano/Comisia, C-160/19 P, EU:C:2020:1012, punctul 47 și jurisprudența citată).
- 61 În special, este pertinent orice indiciu care evidențiază, în cazul concret, fie o implicare a autorităților publice sau improbabilitatea neimplicării în adoptarea unei măsuri, având în vedere și amploarea acesteia, conținutul său sau condițiile pe care le presupune, fie neimplicarea autorităților respective în adoptarea măsurii menționate (Hotărârea din 10 decembrie 2020, Comune di Milano/Comisia, C-160/19 P, EU:C:2020:1012, punctul 48).
- 62 În plus, printre indiciile care permit să se concluzioneze în sensul unei astfel de imputabilități figurează faptul că întreprinderea publică în discuție nu putea lua decizia contestată fără a ține seama de cerințele autorităților publice sau de directivele care provin de la autoritățile publice, integrarea întreprinderii publice în structurile administrației publice, natura activităților sale și exercitarea acestora pe piață în condiții normale de concurență cu operatori privați, statutul juridic al întreprinderii sau intensitatea tutelei exercitate de autoritățile publice (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 mai 2002, Franța/Comisia, C-482/99, EU:C:2002:294, punctele 55 și 56, precum și Hotărârea din 23 noiembrie 2017, SACE și Sace BT/Comisia, C-472/15 P, nepublicată, EU:C:2017:885, punctul 36).
- 63 În speță este necesar să se arate, cu titlu introductiv, că Tribunalul a constatat la punctul 70 din hotărârea atacată că în decizia în litigiu Comisia nu a urmărit să distingă în mod clar cerința referitoare la imputabilitatea unui ajutor în sarcina statului de cea referitoare la resursele statului. De asemenea, în recursul formulat, Comisia se limitează, în ceea ce privește această a doua cerință, să arate că, la punctul 91 din hotărârea atacată, Tribunalul a făcut trimitere la propriul raționament referitor la cerința imputabilității. În sfârșit, în cadrul primului aspect al primului motiv de recurs, Comisia nu vizează niciunul dintre fundamentele care figurează la punctele 133-161 din hotărârea atacată, consacrate în mod specific examinării cerinței referitoare la utilizarea resurselor statului.
- 64 În aceste condiții, este necesar să se examineze numai condiția referitoare la imputabilitatea măsurilor în litigiu în sarcina autorităților italiene.
- 65 În primul rând, trebuie arătat mai întâi că, la punctele 63-68 și 83-86 din hotărârea atacată, Tribunalul a amintit jurisprudența Curții privind imputabilitatea unui ajutor în sarcina autorităților publice atunci când avantajele sunt acordate de entități distincte de stat. Mai precis, la punctul 68 din hotărârea atacată, Tribunalul a subliniat, făcând trimitere la punctele 50-52 și 55 din Hotărârea din 16 mai 2002, Franța/Comisia (C-482/99, EU:C:2002:294), că, chiar și în situația în care ajutorul este acordat de o întreprindere publică, exercitarea controlului autorităților publice nu poate fi prezumată și că Comisia trebuie să dispună de un ansamblu de indicii care rezultă din împrejurările speței și din contextul în care a intervenit asistența financiară pentru a stabili gradul de implicare a autorităților publice în acordarea ajutorului prin intermediul unei întreprinderi publice.

- 66 Numai după ce a amintit această jurisprudență Tribunalul a considerat, la punctul 69 din hotărârea atacată, că „obligația Comisiei” de a dispune de astfel de indicii „este cu atât mai necesară” într-o situație în care măsura în cauză este luată de o entitate privată. Astfel, după cum a arătat Tribunalul la același punct 69, Comisia nu se poate întemeia pe existența unor legături de capital între o asemenea entitate și stat, din moment ce asemenea legături lipsesc într-o situație de acest tip.
- 67 În lumina acestor considerații, Tribunalul a statuat la punctele 87-90 din această hotărâre că, în speță, Comisia nu se putea întemeia pe improbabilitatea unei lipse de influență și de control efectiv din partea autorităților publice asupra entității private care acordă ajutorul, ci că, dimpotrivă, într-o asemenea situație, respectiva instituție este cu atât mai mult obligată să expună și să fundamenteze „indicii suficiente” de natură să stabilească faptul că măsura de ajutor în cauză a fost adoptată sub influența sau sub controlul efectiv al autorităților publice și că, prin urmare, măsura menționată este imputabilă statului.
- 68 În sfârșit, la punctele 94-132 din hotărârea atacată, Tribunalul a analizat indiciile prezentate de Comisie și ulterior a constatat, la finalul acestei analize, că măsurile în litigiu nu puteau fi imputate autorităților italiene.
- 69 Or, prin efectuarea constatărilor prezentate la punctele 68 și 69, precum și la punctele 88-90 din hotărârea atacată, Tribunalul nici nu a încălcat jurisprudența amintită la punctele 58-62 din prezenta hotărâre, potrivit căreia revine Comisiei sarcina de a demonstra, pe baza unui ansamblu de indicii, că măsurile în cauză erau imputabile statului și nici, prin urmare, nu a impus Comisiei să îndeplinească un nivel de probă mai ridicat pentru simplul motiv că FITD este o entitate privată.
- 70 Astfel, prin asemenea constatări, Tribunalul s-a limitat, pe de o parte, să ia act, după cum reiese în special din cuprinsul punctelor 87 și 88 din hotărârea atacată, de diferențele obiective care există între o situație în care entitatea care acordă ajutorul este o întreprindere publică și cea în care, precum în speță, această entitate, și anume FITD, este privată.
- 71 Pe de altă parte, la punctele 69, 89 și 90 din hotărârea atacată, Tribunalul s-a bazat pe aceste diferențe obiective pentru a preciza tipul de indicii care ar permite în speță să se demonstreze imputabilitatea măsurilor în litigiu în sarcina autorităților italiene.
- 72 Astfel, contrar celor susținute de Comisie, într-o situație în care, precum în speță, entitatea care a acordat ajutorul are o natură privată, indiciile apte să demonstreze imputabilitatea măsurii în sarcina statului diferă de cele impuse în ipoteza în care entitatea care acordă ajutorul este o întreprindere publică.
- 73 Procedând astfel, Tribunalul nu a impus standarde de probă diferite, ci, dimpotrivă, a aplicat jurisprudența citată la punctul 60 din prezenta hotărâre, potrivit căreia indiciile apte să demonstreze imputabilitatea unei măsuri de ajutor rezultă din împrejurările speței și din contextul în care a intervenit această măsură, lipsa unei legături de capital între entitatea în cauză și stat prezentând în această privință o relevanță certă.
- 74 Pe de altă parte, argumentul Comisiei potrivit căruia Tribunalul ar fi condiționat imputabilitatea măsurilor în litigiu în sarcina autorităților italiene de faptul ca toate etapele punerii în aplicare a intervenției FITD în cauză să fi fost influențate de aceste autorități este întemeiat pe o interpretare eronată a punctului 114 din hotărârea atacată. Astfel, Tribunalul s-a limitat să amintească la punctul menționat că trebuia să examineze elementele pe baza cărora Comisia a considerat ea însăși în decizia în litigiu că respectivele autorități dispuneau de autoritatea și de mijloacele pentru a influența toate etapele punerii în aplicare a măsurilor în litigiu.

- 75 De asemenea, Comisia susține în mod eronat că Tribunalul a statuat, la punctul 116 din hotărârea atacată, că, pentru a stabili imputabilitatea în sarcina statului a unei măsuri adoptate de o entitate privată, Comisia trebuie să dovedească incidența implicării autorităților publice asupra măsurii respective. Astfel, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 97 din concluzii, Tribunalul nu a examinat, la acest punct 116, dacă intervenția Băncii Italiei avusese incidență concretă asupra conținutului măsurilor în litigiu, ci s-a limitat să constate, pe de o parte, că această autoritate națională nu avea nicio competență de a influența conținutul intervențiilor și, pe de altă parte, că Banca Italiei nu are decât o competență de control al conformității măsurilor menționate cu cadrul de reglementare, în scopuri de supraveghere prudentială.
- 76 În sfârșit, la punctele 117 și 127 din hotărârea atacată, Tribunalul nu a statuat nici că, pentru a constata că măsurile în litigiu erau imputabile autorităților italiene, Comisia trebuia să demonstreze că Banca Italiei are competența de a impune sistemelor de garantare a depozitelor să adopte măsuri de intervenție precum măsurile în litigiu. Astfel, în cadrul examinării indicilor reținute de Comisie în decizia în litigiu pentru a concluziona că măsurile în litigiu puteau fi imputate statului italian, Tribunalul s-a limitat să constate că invitația adresată de Banca Italiei FITD și BPB de a ajunge la un acord echilibrat nu era destinată să ofere indicații acestor părți și nu avusese nici cea mai mică incidență asupra deciziei FITD de a interveni în favoarea Tercas prin intermediul măsurilor în litigiu.
- 77 În al doilea rând, în ceea ce privește argumentele Comisiei privind natura FITD, trebuie amintit, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctele 128 și 129 din concluzii, că noțiunea de „emanație a statului” a fost stabilită de Curte pentru a permite justițiabililor să invoce dispoziții necondiționate și suficient de precise ale unei directive netranspuse sau netranspuse în mod corect împotriva unor organisme sau entități care sunt supuse autorității sau controlului statului ori care dispun de puteri exorbitante în raport cu cele care rezultă din normele aplicabile în relațiile dintre particulari (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 octombrie 2017, Farrell, C-413/15, EU:C:2017:745, punctul 33). Astfel, această noțiune nu a fost dezvoltată în scopul de a putea califica drept ajutor de stat măsurile adoptate de asemenea organisme sau entități și, prin urmare, nu poate fi extrapolată la chestiunea imputabilității unor măsuri de ajutor în sarcina statului.
- 78 În al treilea rând, în ceea ce privește riscul de eludare a legislației în materie de uniune bancară, este suficient să se arate că argumentul Comisiei se întemeiază pe premisa potrivit căreia pretinsul standard de probă mai riguros referitor la imputabilitatea în sarcina statului, la care ar fi recurs Tribunalul, ar face practic imposibil pentru Comisie să demonstreze această imputabilitate în ceea ce privește măsurile adoptate de sistemele de garantare a depozitelor. Or, pe de o parte, reiese din cuprinsul punctelor 65-73 din prezenta hotărâre că Tribunalul nu a aplicat în hotărârea atacată un asemenea standard de probă mai riguros. Pe de altă parte, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 125 din concluzii, chiar dacă ar trebui să se considere că, în speță, măsurile în litigiu nu sunt imputabile statului italian, această împrejurare nu ar implica faptul că o măsură adoptată de un sistem de garantare a depozitelor nu poate fi calificată niciodată drept ajutor de stat și, prin urmare, nu este niciodată susceptibilă să declanșeze procedura de rezoluție prevăzută la articolul 32 din Directiva 2014/59. Astfel, o asemenea calificare ar rămâne posibilă, dar ar depinde de caracteristicile sistemului de garantare a depozitelor și de măsura în cauză.
- 79 Având în vedere ansamblul acestor considerații, trebuie respins primul aspect al primului motiv.
- 80 În ceea ce privește al doilea aspect al primului motiv, trebuie să se constate că acesta se întemeiază pe o interpretare eronată a hotărârii atacate, din moment ce, contrar celor pretinse de Comisie, Tribunalul nu a omis să efectueze o analiză globală a indicilor pe care aceasta i le-a prezentat pentru a demonstra că intervenția FITD era imputabilă statului italian.
- 81 Astfel, în primul rând, la punctele 71-82 din hotărârea atacată, Tribunalul a expus toate aceste indicii, rezumându-le.

- 82 În al doilea rând, în cadrul examinării întinderii mandatului public încredințat FITD, Tribunalul a analizat la punctele 96-105 din hotărârea atacată ansamblul indiciilor prezentate de Comisie în această privință. Numai după ce a efectuat această analiză, Tribunalul a concluzionat, la punctul 106 din hotărârea menționată, că o intervenție voluntară a FITD precum cea în discuție în speță, întrucât are o finalitate diferită de cea referitoare la rambursarea depozitelor prevăzută în cadrul Directivei 94/19, nu constituie punerea în aplicare a unui mandat public.
- 83 În al treilea rând, în cadrul examinării autonomiei FITD cu ocazia adoptării măsurilor în litigiu, după ce a amintit că FITD acționează „în interesul membrilor [săi]” și că „niciun element de natură organică” nu îl leagă pe acesta de autoritățile publice italiene, Tribunalul a constatat, la punctul 114 din hotărârea atacată, că „acesta este contextul” în care trebuiau analizate elementele reținute de Comisie în decizia în litigiu. Tribunalul a constatat de asemenea la punctul 114 menționat că trebuia să se verifice dacă „indiciile” prezentate de Comisie erau suficiente pentru a demonstra imputabilitatea măsurilor în litigiu în sarcina statului italian. Tribunalul a efectuat această verificare la punctele 115 și 131 din hotărârea atacată, incluzând în special, la punctele 125-127 din hotărârea menționată, analiza „contextul[ui] în care [fuseser] adoptată intervenția FITD în favoarea Tercas”.
- 84 În aceste condiții, este necesar să se constate că, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 132 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat pe baza analizei ansamblului indiciilor reținute de Comisie, plasate în contextul lor și, prin urmare, într-un mod conform cu jurisprudența amintită la punctul 60 din prezenta hotărâre, că această instituție a săvârșit o eroare de drept atunci când a apreciat, în considerentul (133) al deciziei în litigiu, că a demonstrat că autoritățile italiene exercitaseră un control public semnificativ în definirea intervenției FITD în favoarea Tercas.
- 85 Având în vedere considerațiile care precedă, se impune respingerea celui de al doilea aspect al primului motiv și, în consecință, a primului motiv în ansamblul său.

Cu privire la al doilea motiv

Argumentația părților

- 86 Prin intermediul celui de al doilea motiv, Comisia arată că Tribunalul a denaturat faptele în cauză, precum și dreptul italian.
- 87 În primul rând, la punctul 116 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi denaturat în mod vădit conținutul articolului 96 ter alineatul 1 din TUB prin faptul că a statuat că Banca Italiei nu a exercitat decât un control de legalitate, iar nu de oportunitate, asupra măsurilor în litigiu. Astfel, în măsura în care reiese din dispoziția menționată că Banca Italiei autorizează intervențiile de sprijin în favoarea băncilor „ținând seama de protecția deponenților și de stabilitatea sistemului bancar”, controlul pe care această autoritate publică îl poate efectua ar depăși o simplă verificare a legalității măsurilor în litigiu, astfel încât Banca Italiei ar putea ajunge să verifice dacă asemenea măsuri răspund obiectivelor sale de politică bancară și financiară.
- 88 În al doilea rând, Comisia arată că, la punctele 153 și 154 din hotărârea atacată, Tribunalul a denaturat conținutul articolului 21 din statutul FITD statuând că metoda de finanțare a intervențiilor voluntare era diferită de cea a intervențiilor obligatorii.
- 89 În această privință, Comisia precizează că faptul că punctul 153 din hotărârea atacată începe cu expresia „[i]n plus” nu permite să se concluzioneze în sensul caracterului redundant al argumentației pe care o conține și, prin urmare, în sensul caracterului inoperant al criticilor îndreptate împotriva

acestei argumentații. Astfel, potrivit Comisiei, tocmai la acest punct a respins Tribunalul argumentul său potrivit căruia contribuțiile plătite FITD de membrii acestui consorțiu au caracter obligatoriu și reprezintă, în consecință, resurse de natură statală.

- 90 Republica Italiană, BPB, FITD și Banca Italiei solicită să se declare, cu titlu principal, inadmisibilitatea celui de al doilea motiv și, în subsidiar, caracterul nefondat și, în orice caz, inoperant al acestuia.

Aprecierea Curții

- 91 Prin intermediul celui de al doilea motiv, Comisia arată că, la punctele 116, 153 și 154 din hotărârea atacată, Tribunalul a denaturat dreptul național și, respectiv, situația de fapt în cauză.
- 92 În această privință trebuie amintit, astfel cum reiese din jurisprudența care figurează la punctul 52 din prezenta hotărâre, că aprecierea faptelor nu constituie, cu excepția cazului denaturării lor, o chestiune de drept supusă ca atare controlului Curții.
- 93 De asemenea, în ceea ce privește examinarea în cadrul unui recurs a aprecierilor Tribunalului cu privire la dreptul național, Curtea este competentă numai să verifice dacă a existat o denaturare a acestui drept (a se vedea Hotărârea din 9 noiembrie 2017, TV2/Danmark/Comisia, C-649/15 P, EU:C:2017:835, punctul 49 și jurisprudența citată).
- 94 În sfârșit, astfel cum s-a amintit la același punct 52 din prezenta hotărâre, denaturarea trebuie să reiasă în mod evident din înscrisurile din dosar, fără a fi necesară o nouă apreciere a faptelor și a probelor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 noiembrie 2017, TV2/Danmark/Comisia, C-649/15 P, EU:C:2017:835, punctul 50 și jurisprudența citată).
- 95 În speță, în ceea ce privește pretinsa denaturare a dreptului național, este necesar să se arate că la punctul 116 din hotărârea atacată Tribunalul a amintit că, potrivit articolului 96 ter alineatul 1 litera d) din TUB, Banca Italiei autorizează intervențiile sistemelor de garantare a depozitelor „ținând seama de protecția deponenților și de stabilitatea sistemului bancar”.
- 96 Or, modul de redactare a acestei dispoziții permite să se considere că Banca Italiei este abilitată, asemenea celorlalte autorități deopotrivă însărcinate cu protecția intereselor publice, să efectueze un control al intervențiilor sistemelor de garantare a depozitelor în raport cu cadrul de reglementare în vigoare pentru a proteja interesele menționate.
- 97 Pe de altă parte, trebuie arătat că, la același punct 116 din hotărârea atacată, Tribunalul a amintit cadrul de reglementare în care se înscrie articolul 96 ter alineatul 1 litera d) din TUB, în lumina căruia, în opinia sa, trebuie interpretată această dispoziție. Astfel, în temeiul articolului 5 din TUB, Banca Italiei exercită funcții de supraveghere prudențială „ținând seama de gestionarea corectă și prudentă a instituțiilor supuse controlului său, de stabilitatea globală, de eficiența și de competitivitatea sistemului financiar și respectarea dispozițiilor aplicabile”. De asemenea, din cuprinsul punctului 116 din hotărârea atacată reiese că, potrivit articolului 19 din TUB, Banca Italiei autorizează o serie de decizii majore ale băncilor, precum achizițiile.
- 98 În aceste condiții, contrar celor pretinse de Comisie, nu reiese în mod vădit din expresia „ținând seama de protecția deponenților și de stabilitatea sistemului bancar”, care figurează la articolul 96 ter alineatul 1 litera d) din TUB, că Banca Italiei ar exercita un control de oportunitate cu privire la intervențiile sistemelor de garantare a depozitelor, precum măsurile în litigiu, astfel încât Comisia nu a stabilit că, la punctul 116 din hotărârea atacată, Tribunalul a denaturat dispoziția menționată prin faptul că a statuat că Banca Italiei nu efectuează decât un control de conformitate a măsurilor de intervenție cu cadrul de reglementare, în scopuri de supraveghere prudențială.

- 99 În ceea ce privește pretinsa denaturare a articolului 21 din statutul FITD, trebuie arătat că argumentele Comisiei se întemeiază pe o interpretare eronată a hotărârii atacate, în măsura în care, contrar celor susținute de această instituție, Tribunalul nu a statuat la punctele 153 și 154 din această hotărâre că metoda de finanțare a intervențiilor voluntare era diferită de cea a intervențiilor obligatorii.
- 100 Astfel, pe de o parte, în cadrul examinării pretinsului caracter obligatoriu al contribuțiilor utilizate de FITD pentru a efectua intervenția în cauză, la punctul 153 din hotărârea atacată, Tribunalul s-a limitat, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 177 din concluzii, să constate că, spre deosebire de resursele necesare pentru funcționarea consorțiului, contribuțiile respective erau considerate avansuri „plătite de membrii FITD, care le gestiona în numele lor în calitate de mandatar”.
- 101 Pe de altă parte, la punctul 154 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat că, în ceea ce privește intervențiile voluntare, obligația de a contribui la intervenție, iar nu metoda de finanțare a contribuțiilor, este cea care își are sursa într-o dispoziție statutară de natură privată, Tribunalul subliniind că obligația de a interveni își are sursa într-o dispoziție normativă atunci când FITD este „împuternicit în mod special de stat să gestioneze contribuțiile din partea membrilor în temeiul garanției legale a depozitelor”.
- 102 În aceste condiții, al doilea motiv trebuie respins ca fiind nefondat, fără a fi necesară pronunțarea cu privire la admisibilitatea sa.
- 103 Întrucât niciunul dintre cele două motive invocate de Comisie în susținerea recursului formulat nu a fost admis, acesta trebuie respins în totalitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 104 Potrivit articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată. Articolul 138 alineatul (1) din același regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, prevede că partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.
- 105 Întrucât Republica Italiană, BPB, FITD și Banca Italiei au solicitat obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată, iar Comisia a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Obligă Comisia Europeană la plata cheltuielilor de judecată.

Semnături